

مرثیه‌ای برای یک میراث کهن

مر ترضوی

تعزیه میراثی کهن است که ریشه در آیین و مذهب دارد و جلوه ای از فرهنگ ایرانی به شمای می رود. هر چند هنر تعزیه، در طول زمان تغییراتی کرده اما هنوز هم جزو اصیل ترین و پر سابقه ترین هنرهای ایرانی و اسلامی به شمار می‌رود و به جرئت می توان گفت هیچ نمایشی همچون تعزیه شاهد پیوند صحنه و تماشاگر نیست.

خراسان شمالی هم در زمره استان هایی است که تعزیه در آن قدمتی دیرینه دارد و ثبت گونه های مختلف این هنر در فهرست آثار ملی میراث فرهنگی کشور همچون آیین تعزیه ترک و کردهای شمال خراسان، تعزیه بنی اسد و آیین نخل گردانی نشان از قدمت این هنر دارد، به همین منظور با تنی چند از فعالان و علاقه مندان به هنر تعزیه همکلام شدیم تا از این آیین دیرین سخن بگوییم. «اسلامی» سال هاست در هنر تعزیه دستنی دارد و در کنار پدرش به اجرای نقش های مختلف پرداخته است. او یکی از ماندگار ترین ابزاری را که می تواند مراسم حسینی را زنده نگه دارد و در اذهان ماندگار کند، تعزیه می داند و تاکید می کند: تعزیه به واسطه این که هم صدا و هم سیماسات تاثیر گذارتر است، البته به شرط دوری از تحریف.

وی قرائت نسخ درست برای القای تصویر از وقایع محرم و عاشورا در ذهن مخاطب را لازمه تاثیرگذاری بهتر این هنر می داند و بیان می کند: متأسفانه تحریف هایی در روایت ها و داستان ها وجود دارد اما باید گفت خوشبختانه نسخه های موجود در تعزیه جاجرم محکم و مستند است و حس و حال تعزیه جاجرم عزاداری است و به صورت خیلی نمایشی درنیا آمده است.

از نگاه این فعال تعزیه، یکی از آسیب هایی که می تواند تعزیه را دچار خود کند، نمایشی اجرا کردن و به زیور و زینت مجالس رسیدن است. او تصریح می کند: آهنگ ها و ادوات موسیقی به کار گرفته شده در شبیه خوانی آسیبی محسوب می شود که کم کم به خاطر رنگ و لعاب گرفتن ظاهری به تعزیه اضافه شده است.

از نگاه این هنرمند، نگاه درآمدزایی به تعزیه از دیگر آسیب هایی است که متأسفانه در برخی محافل و مجالس به چشم می خورد.

وی اضافه می کند: داشتن نیت خالص و حضور یافتن برای رضای خدا و به عشق امام حسین(ع) سبب می شود تعزیه اثرگذاری خود را داشته باشد و زمینه ورود تحریف ها را کم کند.

«اسلامی» با اعتقاد به این که مراسم مذهبی نباید وابسته به نهادی باشد و همان گونه که مردمی بوده، باید مردمی اداره شود، تصریح می کند: اگر این اتفاق بیفتد این مراسم از مسیر اصلی و سنتی خود خارج می شود.

«بابایی» یکی دیگر از فعالان هنر تعزیه، به تاریخ پررنگ تعزیه در خراسان شمالی به ویژه در گرمه اشاره می کند و ضمن ابراز خرسندی از حضور جوانان علاقه مندان به این هنر، خواستار اجرای گروه های مختلف تعزیه در نقاط مختلف استان می شود تا از این طریق بتوان به حفظ بسیاری از اصالت های موجود در این هنر پرداخت.

وی هر چند بر اهمیت و تاثیرگذاری این گونه هنری تاکید دارد اما تغییر نگاه افراد به تعزیه و اثرگذاری این هنر را یک آسیب جدی در این زمینه می داند و خواستار رونق گرفتن بیش از پیش هنر تعزیه در نقاط مختلف استان می شود. یکی از فعالان هنر تعزیه هر چند جایگاه این هنر را در استان در بین مردم و علاقه مندان بسیار خوب می داند اما بر این باور است که بعد

آهنگ ها و ادوات موسیقی به کار گرفته شده در شبیه خوانی آسیبی محسوب می شود که کم کم به خاطر رنگ و لعاب گرفتن ظاهری به تعزیه اضافه شده است

از ثبت تعزیه به عنوان میراث معنوی ایران در یونسکو متأسفانه اتفاقی در هنر تعزیه کشور روی نداد و برخوردار نبودن از جایگاهی برای آموزش آکادمیک تعزیه مهم ترین معضل پیش روی این هنر است.

او البته یکی از آسیب های امروز تعزیه را ورود ادوات نامتعارف موسیقی به این هنر و نیز آشنا نبودن تعزیه خوانان و نوازنده ها با ردیف های موسیقی اظهار می کند و معتقد است: آسیب شناسی در این حوزه موجب می شود بسیاری از کاستی ها و نواقص موجود در این میراث کهن برطرف و اصالت های موجود در این هنر تقویت و به نسل آینده به درستی منتقل شود.

«گرایلو»، کارشناس تاریخ، با بررسی ریشه تعزیه در استان، یکی از ریشه های اصلی تعزیه در خراسان شمالی را ورود ایلات شیعه در دوره صفویه و افشاریه بیان می کند و می گوید: بعضی از مراسمی که در محرم برگزار می شود به خاطر تبادل فرهنگی است. او در بخش دیگری از سخنانش به آسیب شناسی

هیئت های مختلف هستیم و کمتر به شبیه خوانی که برگردان حادثه کربلاست پرداخته می شود. این مدرس دانشگاه اضافه می کند: این مقوله سبب می شود نسل جوان در آینده با مراسم روتین از پیش تعیین شده رو به رو شود و بیشتر به تماشای آن بپردازد، در حالی که نسل گذشته به خوبی آن را درک می کرد و پای تعزیه و شبیه خوانی می نشست.

او با توجه به نقش و اهمیت جایگاه تعزیه و تاکید بر حفظ آن، به واسطه محدود بودن این هنر به مناسبت ها و استقبال کم رنگ از این هنر و آشنایی نداشتن نسل امروز با اصول تعزیه، بر آموزش این هنر تاکید می کند و می گوید: افرادی می توانند مردم را پای اجرا نگه دارند که

اهل فن باشند، در حالی که به نظر می رسد روح و معنویت این هنر به نسل جوان منتقل نشده و این موضوع به این هنر آسیب جدی می رساند و به نظر می رسد باید گام هایی در قالب برگزاری جشنواره ها، در کنار آموزش برای این مهم با حفظ مردمی بودن این هنر، برداشته شود. وی رسد جای هنر در تعزیه خالی است و اگر وجود مقوله ورود و خروج هیئت ها در این مراسم در

ساعتی خاص شاهد شکل گیری نمایشنامه ای مذهبی هستیم، در حالی که باید اجازه دهیم این آیین مسیر خود را طی کند. وی به طولانی بودن اجراها در گذشته در مقوله شبیه خوانی که از زمان ورود کاروان به کربلا آغاز می شد و اجرای مراسم زنجیرزنی و سینه زنی در سال های گذشته اشاره می کند که

«گرایلو» اضافه می کند: مستندنگاری آیین و افرادی که در آن دخیل هستند، بسیار مهم است و می تواند به حفظ اصالت های موجود در این آیین کمک کند.

بر بال خیال

کویر

شن بود و باد، قافله بود و غبار بود
آن سوی دشت، حادثه چشم انتظار بود
کویی به پیشواز نزول فرشته ها
صحرای پر از ستاره دنباله دار بود
می سوخت در کویر عطشناک، روزه دار
نخلی که از رسول خدا یادگار بود
نخلی که از میان هزاران هزار فصل
شیواترین مقدمه نوبهار بود
شن بود و باد، نخل شقایق تبار عشق
تندیس واژگون شده ای در غبار بود
می آمد از غبار، تب آلود و شرمسار
آشفته بال و شبیه زن و بی قرار بود
بیرون دوید دختر زهر از خیمه گاه
برگشته بود اسب و بی لبی سوار بود

سعید بیابانکی

یاقوت

رکاب آهسته آهسته تَرک خورد و نگین افتاد
پر از یاقوت شد عالم، سوار از روی زین افتاد
دگرگون شد جهان، لرزید دنیا، زیر و رو شد خاک
دسی که زینت دوش نبی روی زمین افتاد
پس از بی مهری دریا، قسی القلب شد آتش
به جان دودمان رحمة للعالمین افتاد
خدایا هیچ زخمی بدتر از دلواپسی ها نیست
که چشمش سوی خیمه لَحظه های واپسین افتاد
شکستن یا غلاف تیغ را سر بسته می گویم
زبان لال النگوی زنان از آستین افتاد
برای من نگه دار و بیاور زخم هایت را
اگر خواهر مسیرت سوی من در اربعین افتاد
نغمیدند طاهرا را، نفهمیدند یاسین را
به چوب خیزران دندانهای از حرف سین افتاد

حمید رضا برقعی

امثال الحکم

آیم کاری نان خَه ژ بن کور وَر دَخه

گروه ادب و هنر- در این شماره به یکی از مثل های رایج در میان قوم کرمانج از زبان «فرامرز نورمحمدزاده» از استادان زبان و ادبیات فارسی و پژوهشگر فرهنگ عامه می پردازیم. وی با بیان این که ضرب المثل « آیم کاری نان خَه ژ بن کور وَر دَخه» به معنای این است که «آدم سختکوش روزی خود را اگر لازم باشد از زیر سنگ در می آورد»، می گوید: این مثل در واقع بر پرتلاش بودن انسان ها تاکید دارد و می گوید که «آدم پرتلاش بی روزی نمی ماند».

سودوکو
هر روز

■ **قانون:** ارقام ۱ تا ۹ را در خانه های خالی بنویسید طوری که در هر سطر، در هر ستون و در هر مربع ۳ در ۳ هیچ رقمی تکراری نباشد.

۶	۸	۵	۱	۲	
۴	۵	۲	۷	۹	۸
				۳	
		۵	۹		۴
۱	۹	۴	۶	۷	۵
۷		۵	۲		
۸					
۵	۴	۷	۳	۲	۱
۶	۱	۸	۹	۳	

برای ارسال پاسخ و شرکت در مسابقه، تمام ارقام سطرهای یک سودوکوی حل شده را به بالا-چپ تا خانه پایین-راست به صورت یک عدد ۸۱ رقمی (بدون فاصله، اینتر یا کاراکتر دیگری) پیامک کنید.

۱	۴	۷	۵	۳	
۶	۵		۲		
۷	۴	۳	۹	۱	۶
		۴			
۴	۱	۶	۳	۱	

۵	۳				
۶	۲			۸	
۱	۷	۹			
۵	۷	۹			
۷				۴	
	۴	۱		۳	
	۱	۸		۵	۲
۵	۶	۴	۸		

حرف های هلو مدعیان سودوکو در جه دشواری هر سودوکو+ زمان حل شان رایبامک کنند. مثال: متوسط ۰۰:۱۲:۲۰

۱۷۰ مجلس تعزیه اجرا می شود

۱۷۰ مجلس تعزیه در خراسان شمالی به همت ۲۸ گروه اجرا می شود. سرپرست معاونت هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان شمالی در گفت و گو با خبرنگار ما با بیان این مطلب اظهار کرد: از این تعداد، ۸ گروه با ۸۰ اجرا در بجنورد، ۳ گروه با ۳۵ اجرا در گرمه، در فاروج و اسفراین ۲ گروه با ۸ اجرا، در جاجرم یک گروه با ۱۲ اجرا و در شبروان ۸ گروه با ۱۸ اجرا در دهه اول و دوم محرم به تعزیه خوانی می پردازند. «ابوالحسن حیدری» افزود: مقوله آموزش هنرمدان تعزیه در راستای سیاست های تقویت گروه های آموزشی نیز همچون سال گذشته در دستور کار قرار دارد.

لذت سرگرمی + نقدی و جوایز غیرنقدی هفتگی

پاسخ صحیح هر سرگرمی، یک شانس قرعه کشی قرعه کشی و اسامی برندگان، شنبه هر هفته

آموزش گام های اولیه سودوکو

بسیار ساده ها را ۳ دقیقه ای حل کنید!

● محمد مهدی رنجبر

به دلیل تعطیلاتی که در پایان این هفته قرار دارد، روزهای چهارشنبه و پنجشنبه روزنامه خراسان منتشر نخواهد شد و قرعه کشی مسابقات این هفته فقط بین شرکت کنندگانی که پاسخ سرگرمی های شنبه تا سه شنبه را ارسال کرده اند انجام

نقش یاب مارپیچ

یک شنبه ها و چهارشنبه ها

■ **قانون:** در این مارپیچ یک تصویر پنهان شده است. برای کشف آن باید «یک خط شکسته مارپیچ» پیدا کنید که از ورودی مارپیچ وارد شود و از خروجی آن بیرون برود. این خط باید بدون «شاخه» و «دوراهی» باشد. وقتی مسیر صحیح پیدا شد، هر خالی رنگی که در مسیر باشد به شمالی گوید ادامه مسیر را تا خالی بعدی یا چه رنگی پررنگ کنید تا تصویر آشکار شود.

■ **پیشنهاد می شود که:** در هر دوراهی، مسیرهای انحرافی بن بستر با خطوط کهرنگ مشخص کنید تا به اشتباه نیفتید. به خالی های رنگی در مسیرهای بن بست بی اعتنا نباشید.

برای ارسال پاسخ و شرکت در مسابقه، دوتا از اجزای تصویر این معمار را در متن پیامک تان نام ببرید.